

УДК 616.37-002-036.1-084

С.І. Іващук

*Кафедра сімейної медицини (в.о. зав. – проф. Л.П. Сидорчук)
Буковинського державного медичного університету, м. Чернівці*

СПОСІБ ПРОФІЛАКТИКИ РОЗВИТКУ ТА ЗАГОСТРЕННЯ ПАНКРЕАТИТУ

Резюме. У даній статті представлено авторський спосіб хронобіологічно узгодженої профілактики розвитку і загострення панкреатиту на підставі урахування періодів зростання захворюваності та періоду акрофази напруження підшлункової залози. Впровадження способу забезпечить зменшення захворюваності, сприятиме скороченню загальної непрацездатності населення та поліпшенню якості життя.

Ключові слова: підшлункова залоза, захворюваність, хроноритм.

Виникнення гострого панкреатиту (ГП) або загострення хронічного панкреатиту (ХП) є актуальною медичною проблемою, що постійно знаходиться в центрі уваги хірургів і лікарів інших спеціальностей. Залишаються актуальними дослідження, що присвячені аналізу факторів ризику виникнення даного захворювання або його загострення [1, 2].

У медичній практиці широко використовується спосіб медикоментозно-дієтичної профілактики загострення ХП, що ґрунтується на загальноприйнятій, серед медичної спільноти, думці про те, що загострення часто виникає в осінній та весняний періоди [3]. Проте, дослідження сезонної варіації захворюваності на ГП та загострення ХП, за даними різних авторів, вирізняються: фінські дослідники відмічали піки найвищої захворюваності у липні та серпні та дещо менші у березні, жовтні та грудні [4] тоді, як італійські дослідники вказували на значущий пік частоти реєстрації ГП, незалежно від етіологічного чинника (холелітіаз чи алкоголь), у березні-травні та, другий, у вересні [6].

Мета дослідження: теоретично обґрунтувати спосіб профілактики розвитку та загострення панкреатиту та впровадити його в роботу лікарів загальної практики – сімейної медицини.

Матеріал і методи. У дослідження залучено архівний матеріал хірургічних відділень № 1 і № 2 лікарні швидкої медичної допомоги м. Чернівці. Опрацьовано історії хвороби 402 хворих, які знаходилися на лікуванні з приводу ГП за період 2009-2011 роки. Серед них чоловіків було 252 (62,69%), жінок – 150 (37,31%). При проведенні аналізу історій хвороб хворих на ГП звертали увагу на дотримання, при верифікації діагнозу, чинного наказу МОЗ України “Про затвердження

стандартів та клінічних протоколів надання медичної допомоги зі спеціальності “Хірургія” [7]. Хроноаналіз частоти реєстрації ГП проводили за датою виникнення захворювання.

Результати дослідження та їх обговорення. Розподіл частоти виникнення ГП впродовж року був наступним: максимальний пік реєстрації хворих на ГП припадав на липень місяць – зростання на 57,14% порівняно із середньомісячним показником, ще три підйоми спостерігалися впродовж вересня-жовтня, березня та січня. Наявність, особливо з урахуванням лінії тренда, виявлених чотири піків захворюваності з дискретністю в три місяці, співвідноситься з відомими даними, щодо підвищення активності ПЗ кожних три місяці [6]. Картина захворюваності на ГП серед чоловіків і жінок, була подібна, хоча і не без відмінностей.

Суттєвим фактором для визначення періодів проведення медикоментозно-дієтичної профілактики загострення ХП або виникнення ГП є те, що активність ПЗ коливається впродовж року і, фактично, є цирканулярним (ультранулярним) біоритмом. Так, її активність зумовлена сезонним ритмом, і, відповідно, змінюється кожних три місяці, а отже, досягає свого піку 4 рази на рік [6, 8].

Отже, при профілактиці загострення ХП чи виникнення ГП доцільним є узгодження її проведення із хронобіоритмами підвищення активності ПЗ. Така профілактика, що здійснюється у чітко визначені періоди року, також забезпечить зменшення імовірності необґрунтованого прийому ліків.

Виходячи з цього, було запропоновано “Спосіб профілактики розвитку та загострення панкреатиту”

(патент № 92183 від 11.08.2014 р.) шляхом призначення медикаментів та дотримання дієти, який вирізняється тим, що зазначені заходи здійснюються в терміни, хронобіологічно узгоджені з активністю ПЗ, а саме: за місяць до досягнення її пікової активності, а саме – січень, березень, червень-липень, вересень-жовтень. Для визначення ефективності авторського способу профілактики розвитку та загострення панкреатиту, розпочато його впровадження в практику роботи лікарів загальної практики – сімейної медицини в центрах ПМСД.

Висновок. Запровадження авторського способу хронобіологічно узгодженої медикаментозно-дієтич-

ної профілактики розвитку і загострення панкреатиту дозволить попередити виникнення чи загострення хвороби в період максимально можливої захворюваності та період акрофази по напруженню підшлункової залози, що забезпечить зменшення захворюваності, сприятиме скороченню загальної непрацездатності населення та поліпшенню якості життя.

Перспективи наукових досліджень. Визначення клінічної ефективності запропонованого способу профілактики виникнення гострого панкреатиту та загострення хронічного панкреатиту на підставі кількарічного дослідження згідно реєстру цієї групи хворих.

Список використаної літератури

1. *Alcohol consumption on pancreatic diseases / Marta Herreros-Villanueva, Elizabeth Hijona, Jesus Maria Bañales [et al.] // World J. of Gastroenterol. – 2013. – Vol. 19, № 5. – P. 638-647.*
2. *Simple scoring system for the prediction of the prognosis of severe acute pancreatitis / Takashi Ueda, Yoshifumi Takeyama, Takeo Yasuda [et al.] // Surgery. – 2007. – Vol. 141, Issue 1. – P. 51-58.*
3. Христин Т.Н. Хроноритмы и особенности течения хронического панкреатита / Т.Н. Христин, В.П. Пишак, Т.Б. Кендзерская // Газета "Новости медицины и фармации" Гастроэнтерология (226). – 2007 (тематический номер).
4. *Alcoholic, but not biliary, pancreatitis varies seasonally in occurrence / Rätty S., Sand J., Alho H., Nordback I. // Scand J Gastroenterol. – 2003. – № 38(7). – P. 794-797.*
5. *Seasonal variation in the onset of acute pancreatitis / M. Gallerani, B. Boari, R. Salmi, R. Manfredini // World J. Gastroenterol. – 2004. – Vol. 15; № 10(22). – P. 3328-3331.*
6. Комаров Ф.И. Хронобиология и хрономедицина / Ф.И. Комаров, С.И. Рапопорт. – М.: Триада-Х, 2000. – 488 с.
7. Наказ МОЗ України від 02.04.2010 №297 "Про затвердження стандартів та клінічних протоколів надання медичної допомоги зі спеціальності "Хірургія" / МОЗ. – К.: МОЗ, 2010. – Режим доступу: http://www.moz.gov.ua/ua/portal/dn_20100402_297.html.
8. Гора. Е.П. Экология человека / Е.П. Гора. – М.: Дрофа, 2007. – 540 с.

СПОСОБ ПРОФИЛАКТИКИ РАЗВИТИЯ И ОБОСТРЕНИЯ ПАНКРЕАТИТА

Резюме. В данной статье представлен авторский способ хронобиологически согласованной профилактики развития и обострения панкреатита на основании учёта периодов роста заболеваемости и периода акрофазы напряжения поджелудочной железы. Внедрение способа обеспечит уменьшение заболеваемости, будет способствовать сокращению общей нетрудоспособности населения и улучшению качества жизни.

Ключевые слова: поджелудочная железа, заболеваемость, хроноритм.

PREVENTIVE METHOD OF DEVELOPMENT AND EXACERBATION OF PANCREATITIS

Abstract. The article presents the author's method of chronobiologically concerted prevention of the development and exacerbation of pancreatitis considering the periods of morbidity growth and acrophase period of pancreas tension. The implementation of the method will reduce morbidity, promote the reduction of the population general disability and improve the life quality.

Key words: pancreas, morbidity, chronorhythm.

Bukovinian State Medical University (Chernivtsi)

Надійшла 12.08.2014 р.

Рецензент – проф. Гринчук Ф.В. (Чернівці)